

Iz deržavnega zbora.

Lienbacherjev predlog (cf. »Učit. Tov.« I. 4. št. 63.), ki je dobil v spodnji zbornici večino, je bil v gosposki zbornici 8. t. m. s 74 zoper 32 glasov zaveržen in sprejet je bil Widmanov predlog, kakor ga je izdelala učna komisija gosposke zbornice. Ima pa ta predlog 3 člene: »1. prenareja § 21. derž. šl. postave 14. maja 1869 in se ima glasiti: Šolska dolžnost se začneja s šestim in traja do stirnajstega leta. Zadnje dve leti se lahko olajša in skrajša šolsko obiskovanje mladini na deželi, vzlasti ženski mladini, potem revnemu ljudstvu po tergih in mestih tako, da namesto vsakdanje šole, nastopi polletna poldnevna, večerna ali kako drugače na primerni način vravnana šola. Natančneje določi to minister za uk in kultus. O pritožbah posameznih, ki se predlagajo ali pismeno ali ustmeno, takrat pa po zapisniku (protokolu), obakrat pa brez koleka krajnemu šolskemu svetu, ki ima tudi to odobriti, razsoja okrajno šolsko nadzorništvo, o pritožbah celih sosesk pa po zaslišanji okraj. šl. sveta deželni šolski svet«.

Iz šole se sme izstopiti le tedaj, ako so se otroci naučili najpotrebnejših, za šolo predpisanih predmetov, namreč: veronauka, branja, pisanja in številjenja.

Na konci šolskega leta sme okrajno šolsko nadzorstvo dovoliti učencem izstop iz šole, t. j. takim, ki bodo v prihodnjem šolskem letu 14 let stari, in ki so se naučili šolskih predmetov, a uzroki oproščenja morajo biti važni.

2. člen Widmanovega predloga prenareja § 23. derž. šl. postave, in sicer tako-le:

»Dolžnosti, javne šole obiskati, so oproščeni ali začasno ali stalno: otroci, ki hodijo v višje šole, ali ki hodijo v kmetijsko ali obertnijsko nadaljevalno šolo ali v kako drugo strokovno šolo, ki namestuje šolski pouk; dalje otroci, ki po telesu ali po duhu niso sposobni, doseči učni smoter in niso za šolo; poslednjič taki, katere doma ali po privatnih zavodih poučujejo.«

Oboje dostavkov (alineja) §. 23. pričujoče postave ostaja nespremenjeno.

3. člen prenareja §. 75. šolske postave, vendar le formalno, preuredba je le o tem, da se z ozirom na to, ko je premenjen 2. odstavek §. 21. in 23. sklicuje v §. 75. na te nastavke v postavi.

Slovstvena naznanila.

Načrtanie slavjanskoj akcentologii. Sočinenie Romana Brandta. Sanktpeterburg, tipografija imperatorskoj akademii nauk, 1880, 4°, 338 str. Gosp. pisatelj razpravlja v tej knjigi naglas v vseh slovanskih jezikih in od 85.—112. strani osobito tolmači jako težavni naglas novoslovenski. Naštevši natanko vse spise in pisatelje, ki so poleg mnogih slovničarjev naših, govorili do sedaj o našem naglasu (Sveteč, Žepić, Škrabec, Valjavec in Baudouin de Courtenay), pravi na 89. strani, da slovenska akcentuacija še ni ustanovljena, da pa osobno odobrava teorijo Škrabčeve in Valjavčeve, t. j. teorijo o trojnem naglasu. Vendar dostavlja, da svojega mnenja ni osnoval na preiskavanje narodnega govora, ker je premalo časa bival po Slovenskem, in da je bil s početka odločno zoper trditve Svetčeve, Škrabčeve in Valjavčeve, a da je po daljših razgovorih o tej stvari G. Levstik sebe in njega uveril, da je teorija Škrabčeva in Valjavčeva istinita (»v pol'zu trojakoga udarenija«). Znano je, da se s tem imenitnim predmetom osobito vestno pečá uže dalje časa g. prof. M. Valjavec v Zagrebu, ki je uže več korenito pisanih razprav priobčil v »Radu«, in v hrvatskih listih beremo, da je baš te dni spet v seji

filologičko-historičskega razreda jugoslovanske akademije čital razpravo: »prinos k novoslovenskomu naglasu. Naglas v substantivu ženskoga spola.« Tudi v našem listu je obljubil g. L. Svetec o priliki izpregovoriti o tej zanimivej stvari.

Na Ruskem izhaja, kakor »Molva« poroča, 485 časopisov, 376 v ruskem, 54 v poljskem, 31 v nemškem, 10 v letškem, 8 v francoskem, po 6 v estonskem in jermenskem, po 4 v židovskem i tatarskem, 1 v gruzinskem, 2 v finskem in 1 v latinskem jeziku. Največ jih je v St. Peterburgu (129) in v Moskvi (40). Med tem je več ilustriranih, leposlovnih in strokovnih listov.

»**B'garska Ilustracija**«. Tako je ime prvemu ilustriranemu bolgarskemu listu, ki je začel izhajati v Sređci ter hodi na svetlo vsakega meseca 15. dan. Prva številka prinaša podobo ruskega carja Aleksandra II. in bolgarskega kneza Aleksandra I., prizore iz hercegovinskega vstanka, slap pod Radomirom, tipe iz Pirota, staro cerkev sv. Jurija v Kistendži in sliko Izgorigrada. Književni del razven tolmačenja naštetih slik donša članke o bolgarskeji osvobodivnej vojni 1876. in 1877. leta, več pesnij in povestij. »Lj. Zvon.«

D o p i s i.

Iz Novega mesta (Rudolfovega). — Perva lokalna učiteljska konferenca v Novomestu. — V zadnjem (7. l.) »Učit. Tov.« bilo je naznanjeno, da bodo v raznih krajih novomeškega šolskega okraja lokalne konference v ta namen, da bi pospeševala se dobra reč v šolskem napredku na vse strani.

Prva teh konferenc vršila se je 2. aprila v Novomestu, z učitelji iz Št.-Mihela, Prečne, Stopič, Št.-Petra, Brusnic, Mehovega, Belecerkve i Mirnepeči. Obravnavale so se sledeče reči: Ker je formalni in materijalni šolski napredek odvisen prvo od rednega obiskovanja šole, pretresovali so se tudi temeljito vzroki, ki zadržujejo v resnici redno obiskovanje šole, ter nasvetovala sredstva, s katerimi bi se moglo vsem tem neprilicnostim v okom priti. Govorilo se je potem o učnem načertu, o različnih metodah pri podučevanju otrok in o napredku, ki ga morejo učiniti te metode.

Ker pa učitelj ni samo za dobro podučevanje v raznih predmetih odgovoren, ampak tudi za pravo odgojo, razgovarjalo se je tudi o pripomočkih, ki morejo posebno dan danes pospeševati pobožno in npravno vedenje šolske mladine, zraven se je pa poudarjalo to, da gojilo bi se zlasti na ljudskeji šoli domoljubje ožje i daljne domovine, i ljubezen do Njih Veličanstva presvitlega cesarja. — O popravilih šolskih poslopji, o snaženji šolskih sob i učnih pripomočkih, sklenilo se je, da se poprosi c. k. okraj. šolsk. svēt, da bi dobivali krajui šolski svēti na drug bolj hitri način proračunski denar, s katerim bi mogli potem vse to bolj naglo oskerbeti, posebno pa omisliti vse zgoraj imenovane učne pripomočke.

Govorilo se je tudi o obiskovanji i napredku ponavljavne šole in o navsvetih, ki bi stavili se pri letošnej deželnej konferenci, v katero naj bi se možje učitelji domorodci volili.

Zadnjič razgovarjalo se je o važnih točkah, ki so še bile na dnevnem redu, kar se tiče šolske higienije, šolskih vertov i sploh podučevanja v kmetijstvu. G. okrajni šolski nadzornik je konstatoval z veseljem, da so dobile razui treh šol, vse ljudske šole novomeškega okraja v dveh letih šolske verte, priporočal je gorko vsem zbranim učiteljem, da naj vestno porabijo te verte v pravi prid mladine i občinstva, da naj kolikor je v njih moči z marljivim podučevanjem v kmetijstvu, pomagajo ubozemu kmetu na noge.

filologičko-historičskega razreda jugoslovanske akademije čital razpravo: »prinos k novoslovenskomu naglasu. Naglas v substantivu ženskoga spola.« Tudi v našem listu je obljubil g. L. Svetec o priliki izpregovoriti o tej zanimivej stvari.

Na Ruskem izhaja, kakor »Molva« poroča, 485 časopisov, 376 v ruskem, 54 v poljskem, 31 v nemškem, 10 v letškem, 8 v francoskem, po 6 v estonskem in jermenskem, po 4 v židovskem i tatarskem, 1 v gruzinskem, 2 v finskem in 1 v latinskem jeziku. Največ jih je v St. Peterburgu (129) in v Moskvi (40). Med tem je več ilustriranih, leposlovnih in strokovnih listov.

»**B'garska Ilustracija**«. Tako je ime prvemu ilustriranemu bolgarskemu listu, ki je začel izhajati v Sređci ter hodi na svetlo vsakega meseca 15. dan. Prva številka prinaša podobo ruskega carja Aleksandra II. in bolgarskega kneza Aleksandra I., prizore iz hercegovinskega vstanka, slap pod Radomirom, tipe iz Pirota, staro cerkev sv. Jurija v Kistendži in sliko Izgorigrada. Književni del razven tolmačenja naštetih slik donša članke o bolgarskeji osvobodivnej vojni 1876. in 1877. leta, več pesnij in povestij. »Lj. Zvon.«

D o p i s i.

Iz Novega mesta (Rudolfovega). — Perva lokalna učiteljska konferenca v Novomestu. — V zadnjem (7. l.) »Učit. Tov.« bilo je naznanjeno, da bodo v raznih krajih novomeškega šolskega okraja lokalne konference v ta namen, da bi pospeševala se dobra reč v šolskem napredku na vse strani.

Prva teh konferenc vršila se je 2. aprila v Novomestu, z učitelji iz Št.-Mihela, Prečne, Stopič, Št.-Petra, Brusnic, Mehovega, Belecerkve i Mirnepeči. Obravnavale so se sledeče reči: Ker je formalni in materijalni šolski napredek odvisen prvo od rednega obiskovanja šole, pretresovali so se tudi temeljito vzroki, ki zadržujejo v resnici redno obiskovanje šole, ter nasvetovala sredstva, s katerimi bi se moglo vsem tem neprilicnostim v okom priti. Govorilo se je potem o učnem načertu, o različnih metodah pri podučevanju otrok in o napredku, ki ga morejo učiniti te metode.

Ker pa učitelj ni samo za dobro podučevanje v raznih predmetih odgovoren, ampak tudi za pravo odgojo, razgovarjalo se je tudi o pripomočkih, ki morejo posebno dan danes pospeševati pobožno in npravno vedenje šolske mladine, zraven se je pa poudarjalo to, da gojilo bi se zlasti na ljudskeji šoli domoljubje ožje i daljne domovine, i ljubezen do Njih Veličanstva presvitlega cesarja. — O popravilih šolskih poslopji, o snaženji šolskih sob i učnih pripomočkih, sklenilo se je, da se poprosi c. k. okraj. šolsk. svēt, da bi dobivali krajui šolski svēti na drug bolj hitri način proračunski denar, s katerim bi mogli potem vse to bolj naglo oskerbeti, posebno pa omisliti vse zgoraj imenovane učne pripomočke.

Govorilo se je tudi o obiskovanji i napredku ponavljavne šole in o navsvetih, ki bi stavili se pri letošnej deželnej konferenci, v katero naj bi se možje učitelji domorodci volili.

Zadnjič razgovarjalo se je o važnih točkah, ki so še bile na dnevnem redu, kar se tiče šolske higienije, šolskih vertov i sploh podučevanja v kmetijstvu. G. okrajni šolski nadzornik je konstatoval z veseljem, da so dobile razui treh šol, vse ljudske šole novomeškega okraja v dveh letih šolske verte, priporočal je gorko vsem zbranim učiteljem, da naj vestno porabijo te verte v pravi prid mladine i občinstva, da naj kolikor je v njih moči z marljivim podučevanjem v kmetijstvu, pomagajo ubozemu kmetu na noge.

Priporočal je tudi, naj bi kranjski učitelji bolj podpirali »Učiteljskega Tovarisa« in naj bi bil vsak učitelj Novomeskega okraja podpornik naše domače reči. — Končno je tudi nasvetoval, da bi o priliki poroke cesarske visokosti cesarjeviča Rudolfa s kraljicino Štefanijo, nasadili na vsacem šolskem vrtu dvanajst drevescev na čast visocih teh oseb i to nasaditev »Štefanijni« gaj imenovali.

Jernej Pirnat, učitelj Preččenski.

NB. Na štirirazredni deški ljudski šoli v Novomestu i na dvorazredni deški bile so že v prvem tečaju lokalne konference, za vsako šolo posebej. Bog!

Iz logatskega okraja. 31. p. m. je imel stalni odbor v Logatcu sejo, v kateri so se za letošnje uradno zborovanje, katero bode 8. junija v središču tega okraja, v Planini, naslednja vprašanja določila: 1. Na kak način bi se uže v ljudski šoli zoper ubožanje ljudstva delati zamoglo? 2. Je-li ponavljalna šola koristna naprava ali ne? 3. Kdaj in kje je takozvana koncentracija pri poduku v ljudski šoli na svojem mestu? — O prvi točki bode poročal gosp. Mandeljc in gospod. Sterlé, o drugi gosp. Kermavner in gospod. Repič, o tretji pa gosp. Pleško in gospod. M. Galle.

»Schltzgt.«

Iz Beljaka. Da Slovenci izvedó, kakšne so razmere gledé slovenščine na tukajšnji gimnaziji, naznanjam sledeče: Slovenščini ste tukaj samo 2 uri na teden odločeni. Uči se v dveh oddelkih; v prvem je 9 učencev, v drugem pa 8, skupaj tedaj 17. Med temi je 10 Slovencev, Nemcev pa 7. V vsakem oddelku se podučuje na teden 1, reci eno uro.

»Kres«.

Razne novice.

Cesarjevič Rudolf, nastolnik avstrijski, takó se imenuje najnovejša knjižica, ki pride te dni na Dunaji na svitlo, v slavo poroke cesarjeviča Rudolfa. Knjižica je ozaljšana s prelepimi podobami cesarjeviča Rudolfa in njegove pre-zvišene neveste princesinje Štefanije ter je namenjena šolske mladini. Slovenski učitelji naj uže zgodaj delajo na to, da se ta knjižica v prav obilnem številu razširi mej slovensko mladino. Spisal je knjižico učitelj Ivan Tomšić, natisnil in založil jo je Karl Rauch, tiskar na Dunaji. Knjižica 20 strani debela veljá 10 kr. Vsa naročila na knjižico naj se pošiljajo naravnost na Dunaj pod naslovom: **Karl Rauch, Buchdruckerei in Wien, (VI. Hornbostelgasse 4).**

K poroki cesarjeviča Rudolfa s princesinjo Štefanijo 10. maja 1881 je izšla pesem, kateri je mojster Nedvéd dvoje napevov naredil. Pesem s kratkim životopisom visokih zaročencev je priloga »Učit. Tov.« 15. aprila (list 8). Naredili smo tudi nekaj ponatisov šolam v porabo; taki ponatisi 4 strani v 8° dobivali se bodo pri Milicu na starem tergu, in sicer posamezni po 3 kr., 10 po 2½ kr., 100 pa po 2¼ kr. Učitelji prepričajte se sami, ali je pesem z napevoma kake vrednosti.

„**Deutscher Schulverein**“ je bil pred kratkem naznanil, da bo svojo pozornost in delavnost obrnil najbolj na Kranjsko — izvzemši Kočevje, ker tam nemška šola ni v nevarnosti. Zato bo to društvo tiste učitelje, ki bi si prav posebno prizadevali otrokom ubijati nemščino v glavo, podpiralo z denarjem za napravo nemških šolskih knjig in dajalo jim remuneracije. Za Kranjsko je v ta namen za letos odločenih celih 300 gold. in pomožni učitelj Schott na Hotiču je dobil za to, da utepa peščici otrok svoj »kuheltajč«, uže 60 gold., namreč 30 gold. za svoj Judežev »lon«, 30 gold. pa za nakup nemških knjig. No, s 300 gold. ne bodo čudežev delali, ko bi jih vse enemu samemu dali, bi